

СТРИЛЕЦЬ В. В., доктор історичних наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України

**ПИТАННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА АНТИГЛОБАЛІЗАЦІЇ В
АНГЛІЙСЬКОМУ І КИТАЙСЬКОМУ РОЗДІЛАХ «ВІКІПЕДІЇ»:
СПІЛЬНЕ І ВІДМІННЕ**

Науковий інтерес до онлайн-енциклопедії «Вікіпедія» зумовлюється фактом відображення в її мовних розділах відповідних політичних та ідеологічних оцінок тих чи тих, особливо контroversійних питань.

У першу чергу слід відзначити, що стаття про глобалізацію англійського розділу значно ширша, ніж відповідна стаття у китайському розділі, і відрізняються порівняно великим обсягом, хоча вступи до обох статей приблизно однакові (у китайському – дещо менший). Поняття глобалізації, наведені на початку відповідних статей, хоч і відображають одне й те саме поняття, але сформульовані по-різному. В англійському розділі зазначається, що глобалізація – це процес взаємодії й інтеграції людей, компаній і урядів у всьому світі, а, згідно з інтерпретацією в китайському розділі – це обмін світоглядом, продуктами, концепціями та іншими культурними елементами, що призводить до процесу міжнародної інтеграції. Загальною ознакою для обох розділів є постановка питання тривалості існування глобалізації: вказується, що одні вчені вважають глобалізацію сучасним явищем, а інші простежують її історію, що тривала задовго до європейської епохи великих географічних відкриттів.

В англійській статті про глобалізацію приділяється увага таким питанням, які не розкриті або практично не розкриті в китайській: етимологія і використання терміну «глобалізація», культурна глобалізація, політична глобалізація, глобалізація і гендерне питання, рух людей, рух

інформації, демократична глобалізація, глобальне громадянство, міжнародне співробітництво, антиглобалістський рух, опозиція інтеграції ринку капіталу, антикорпоративістський рух і антиспоживацтво, глобальна справедливість і нерівність, продовольча безпека. В китайському розділі приділено увагу теоріям глобалізації, які практично не згадуються в англійській версії. При цьому найбільше (хоч і з незначним домінуванням за обсягом тексту) китайські автори фокусуються на теорії скептицизму, згідно з якою в історії людства не бракує у взаємозалежності і зв'язках, а сам процес глобалізації сильно залежить від впливу наймогутніших країн.

Згідно з англійським розділом «Вікіпедії», антиглобалістський (або контрглобалістський) рух є громадським рухом, зорієнтованим на критику економічної глобалізації. Тобто, вже у визначенні робиться чітка прив'язка саме до економічної глобалізації, хоча глобалізація, як зазначається у відповідній статті, пронизує не лише економічну, а й політичну, культурну та інші сфери. Водночас зазначено, що багато представників антиглобалістського руху не виступають проти глобалізації в цілому та вимагають таких форм глобальної інтеграції, які краще забезпечують демократичне представництво, просування прав людини, справедливу торгівлю та сталий розвиток. У відповідній статті китайського розділу «Вікіпедії» наводиться таке визначення: антиглобалістський рух – це ініційований людьми з антиглобалістськими поглядами рух, який існує на різних рівнях, але всі його представники згодні з тезою про те, що глобалізація має і матиме лише негативні наслідки для національних держав та світу в цілому. Показовою є надмірна категоричність у цьому визначенні, зокрема, у твердженні про те, що «всі вони згодні», адже це твердження важко назвати об'єктивним. З огляду на присутні в цій статті подібні моменти, на початку тексту розміщена позначка: «цей запис має неоднозначну семантику, що ставить під загрозу її нейтральність або точність».

Як і у випадку зі статтею про глобалізацію, китайська стаття про антиглобалізацію істотно менша за обсягом і містить тільки два розділи: «Передумови» і «Рух в останні роки». Перший розділ містить дуже мало інформації і за рівнем інформативності істотно поступається розділу «Ідеологія і причини», присутнього в англomовному варіанті. Загальною ознакою для обох статей можна назвати присутність розділу, присвяченого конкретним проявам антиглобалістського руху в різних країнах.

Англійська стаття приділяє увагу таким питанням, які не розкриті або практично не розкриті в китайській версії (невичерпний перелік): глобальна опозиція по відношенню до неолібералізму, антивоєнний рух, доречність терміну, вплив на антиглобалістський рух ключових громадських організацій, вплив антиглобалізму на міжнародну ситуацію, критика антиглобалізму. Загалом складається враження, що китайські статті про глобалізацію і антиглобалізацію гірше опрацьовані і вони безумовно містять істотно меншу кількість інформації щодо предмету. Це зумовлюється й тим фактом, що Вікіпедія не є основною онлайн-енциклопедією на території Китайської Народної Республіки. В цій державі функціонують Baike.com, онлайн-енциклопедія у вікі-форматі, що містить приблизно 13 мільйонів статей, а також Енциклопедія Байду («Байдупедія») – інтернет-енциклопедія, що розробляється і підтримується китайської пошуковою системою Baidu. Вона містить майже 17 мільйонів записів станом на квітень 2020 р. (більше, ніж англійський, німецький, російський та китайський розділи «Вікіпедії», разом узяті).